

**ایده های
تبلیغی/ رسانه ای
در موضوع
شخصیت و امامت
امام جواد (ع)**

ایده ها

در پایان این اثر نمونه ای از ایده های موجود در جای جای این کتاب که برآمده از روش تلفیقی پژوهش کاربردی-پژوهش بینا رشته ای است بر اساس دسته بندی موضوعی ارائه می گردد.

لازم به یادآوری است که: رویکرد اصلی ایده یابی در این پژوهش، ایده یابی برای برنامه های ترکیبی و مستند و یا معرفی موضوع های متنوع و کاربردی و یا علمی برای کارشناسی ها و نویسندگان رسانه ای است و به ایده های فیلم نامه ای در این اثر کم تر پرداخته شده است؛ اگر چه در بسیاری از موارد، از ترکیب بین ایده ها و پژوهش های محتوایی، می توان به ایده های جالبی برای فیلم و داستان و سریال رسید.

دانش و گرایش	ایده ی تقوی
انسان شناسی	<ul style="list-style-type: none"> - ابعاد وجودی آدمی و تفاوت آن در انسان کامل و انسان های معمولی کمال جو - (دو گانه جسم و روح در مسئله امامت در کودکی، و ضرورت درک درست کودکی جسمانی با کمال روحانی) - نسبت سنجی نسبت رشد فطریات روحانی با رشد جسمی و بدنی و امان تفکیک بین آن دو در انسان کامل. - اثبات امامت از رهیافت مباحث انسان شناسی فطری، دینی، علمی. - تفاوت ماهوی مسئله امامت در کودکی با پادشاهی یا نبوغ در کودکی از جهت واقعیات انسان شناسی انسان کامل (و تفاوت های جسمی/روحی انسان کامل کودک با کودکی انسان معمولی) - وجود روابط آسمانی و ملکوتی، منشأ کمال امام معصوم و پشتوانه اثبات امامت در کودکی - ماهیت شناسی تربیت معصومانه انسان کامل از جهت شناسی شیعی (در مقایسه با انسان های معمولی)، به ویژه وقتی قرار است مسئله امامت در کودکی رخ دهد (امام رضا ع)

<p>به توجه به دانش غیبی در مورد دورافتادگی قریب الوقوع، از نوزادی تا زمان جدایی در سه سالگی بر تربیت معصومانه فرزند عنایت داشت)</p> <p>- انسان کامل، از جهت جسمانی، تابع قانون وارثت و ژنتیک است، بدین جهت در شخصیت شناسی معصوم از جهت جسمی بر طهارت و سلامت شجره خانوادگی معصومان تاکید می گردد. (بدون تاکید بر رنگ و مشخصات چهره و ...)</p> <p>- تبیین امامت در کودکی از رهیافت روایات روح شناسی و روح القدس شناسی (طبق احادیث امامان، بلافاصله پس از شهادت امام پیشین، مقامی معنوی و مرتبه ای روحانی و اختصاصی بنام روح القدس به امام منتقل می شود که همراه خود هم خضوع و خضوعی بیکران در برابر حق تعالی در امام جدید ایجاد کرده و هم دانش غیبی و ولایت تکوینی را به او افزایه می کند)</p>	
<p>- شخصیت شناسی امامت (امامت بالفعل) در کودکی.</p> <p>- شخصیت شناسی یاران برتر امام جواد (ع).</p> <p>- شخصیت شناسی سران برجسته ی فرقه ای عامه در این زمان.</p> <p>- عوامل فشارزای روانی در مسئله ی امامت در کودکی و روش مواجهه ی امام جواد(ع) با آنها.</p> <p>- شخصیت های متفاوت و قدرت درک متفاوت خواص شیعه نسبت به مسئله ی امامت در کودکی.</p> <p>- روش های نهادینه سازی آموزه های نا آشنا در یک مکتب.</p>	<p>روان شناسی</p>
<p>- سازمان وکالت در زمان امام جواد (ع)، گستره و جغرافیا و شخصیت ها و تحولات امام جواد (ع) و مسائل جامعه ی شیعه ی ایرانی.</p> <p>- آشتگی ها و بحران های اجتماعی جهان اسلام در دوران امامت امام جواد (ع) و بازتاب آن بر شیعیان.</p> <p>- وضعیت آماری و جمعیتی شیعه در زمان امام جواد (ع) و بررسی رشد تاریخی آن.</p>	<p>جامعه شناسی</p>

<ul style="list-style-type: none"> - مراکز علمی شیعی و الگوهای امام جواد (ع) برای توسعه‌ی جوامع و یا نهادهای علمی شیعه. - طبقه‌بندی علمی-فکری یاران امام و جریان‌شناسی تاریخی آن (جریان کلامی هشام‌بن حکم و جریان‌های منتقد آن، جریان‌های حدیثی با نگرش‌های متفاوت) - دوران امامت امام جواد(ع) شاهد بیشترین یاران علمی اهلبیت در بین علویان (در مقایسه با کثرت علویان زیدی در دوره امام صادق(ع) تا امام رضا(ع)) است - پایه‌ی بیشتر اصحاب دوران غیبت صغری در دوران امامت امام جواد گذاشته می‌شود - رشد خاندان‌های علمی و فکری شیعی در این زمان، باعث نهادینه شدن جوامع شیعی در مناطق گوناگون (همانند قم و بغداد و اهواز و همدان و نیشابور و ...) 	
<ul style="list-style-type: none"> - فراوانی القاب اخلاقی امام جواد(ع) بیانگر شاخصه برتر خط امامت در مقایسه با خط خلافت و دیگر مدعیان دینداری و دانش در جامعه اسلامی، از جهت انسان دوستی راستین و در مسیر هدایتگری خالصانه - چالش‌های اخلاقی امام جواد(ع) در مسئله‌ی ازدواج و حضور در دربار عباسی و نحوه‌ی مواجهه با آن. - کارکردهای رفتارهای اخلاقی امام در تثبیت امامت، به هنگام کودکی. - جنگ نرم پنهانی امام با مامون، از جهت فاصله گرفتن از نفوذ مستقیم او و کم اثر نمودن تهدیدهای امنیتی و اخلاقی و سبک زندگی با اقامت در مدینه 	<p>اخلاقی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - عثمان بن سعید عمری تربیت یافته‌ترین خادم در تاریخ امامت که به جهت توفیق تربیت یافتگی از نوجوانی (از یازده سالگی در منزل امام جواد(ع)) تا بزرگسالی، سرانجام توفیق کسب مقام نیابت اول دوان غیبت صغری را یافت - سیر تاریخی رشد مقام و شخصیت خادمان اهلبیت که در مرحله عثمان بن سعید، به مقام تحمل نیابت از امام می‌رسد. 	<p>تربیتی</p>

<ul style="list-style-type: none"> - چهره های متعدد وکیل از خاندان اشعری (در کنار فراوانی محدثان و علما در این خاندان) نشان از بالندگی و استعداد این خاندان در نیروسازی های خاص برای امامان معصوم و جامعه شیعه در آن روزگار دشوار 	
<ul style="list-style-type: none"> - امام و مدیریت جامعه شیعه در کودکی. - امام و تبدیل بحران امامت در کودکی به یک فرصت فکری و تاریخی برای جامعه شیعه. - امام و مدیریت میلاد امام هادی(ع) با تمامی حساسیتها و توطئه های مامون. - امام و نحوه مدیریت جامعه شیعه به هنگام رخ دادن بحران در جامعه اسلامی. - سازمان وکالت در زمانه امام جواد(ع) سازمانی دارای انسجام و ثبات و سربلندی سازمان در ماجرای امامت در کودکی (در اوج یک بحران و حیرت فکری ای به سرعت مدیریت شد) - زمان شناسی امام در دادن حرز معنوی خود به مامون در زمانی که حاکم اسلامی در برابر جبهه کفر بود (در کنار علم غیبی امام به قریب الوقوع بودن مرگ مامون و عدم امکان سوء استفاده از آن حرز توسط او) - امام و مدیریت روانی و اطلاعاتی جامعه و دور زائی زمینه های استرس و حیرت اجتماعی در زمانه بدون تهدید و تلاش برای پیش آگاهی بخشی لازم در به هنگام نزدیک شدن زمانه شهادت - معضل قیام قمی ها و جلوه های مدیریتی امام: از امام و آینده نگری و پیش بینی قیام و برنامه ریزی جهت حفظ نظام ارتباطی در شرایط بحرانی + تا مدیریت تقیه محور و با واسطه وکلای مناطق مجاور در زمانه بحران + و در نهایت تلاش در شرایط تقیه، برای ارتقای روحیه معنوی و ایمانی (با دعا) جهت روحیه افزائی و افزایش میطمان صبر و تحمل در شرایط سخت 	<p>مدیریتی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - امام جواد(ع) و تحمل مسئولیتی عظیم در شرایط سنی خاص و در مواجهه با غربت در جامعه اسلامی و خلافتی مقتدر، و سربلندی در این ماموریت عظیم آسمانی - امامت در کودکی به عنوان راهبردی جهت حفظ خط امامت در شرایط حساس و پیچیده 	<p>عرفانی ماورائی</p>

<ul style="list-style-type: none"> - گستره برکت ولادت تقوی از جهت؛ استمرار خط امامت و حفظ سلامت ایمانی جامعه شیعه ، خشتی سازی زمینه های نفوذ و تبلیغ فرق انحرافی و نومیدی خط خلافت از به نابودی کشاندن خط امامت - فرصت سازی تاریخی عالم غیب، برای رشد فکری و علمی و ایمانی جامعه حق در فرایند رشد تاریخی 200 ساله - مقایسه تاریخی نبوت در کودکی و یا ولادت های مخفیانه خط نبوت با این رویدادها در خط امامت، از جهت اثباتگری های کلامی و از جهت جریان شناسی تاریخی پیچیدگی مواجهه حق و باطل و از جهت جایگاه قرار گیری هر ولادت های مخفیانه یا دشوار برای بیشتر پیامبران اوالعزم و اکثر امامان آخرین خط امامت شیعه (و اثبات درون دینی تشیع از این مقایسه تاریخی جالب)¹ - الگو سازی امام برای زمانه ضرورت حضور در جلسه های سیاسی رسمی در دولت های اسلامی باطل، مبتنی بر حضور مبتنی بر کرامت و عزت و تحمیل جریان مقابل بر رعایت احترام ناشی از حضور دانش محور و اخلاق گرا و توجه و دقت در زمینه گناه گریزی - حرز امام جواد(ع) ، توسل به امدادهای غیبی، عاملی برای ایجاد موازنه در جنگ نرم با سران باطل - آگاهی رسانی غیبی امام به وکلا و خواص اصحابش از میزان مواجهه با خطر در آستانه هر سفر، راهبردی موثر جهت کاهش نگرانی ها و حیرت ها از جامعه شیعه و تلاش برای حفظ ثبات و امنیت روانی جامعه شیعه 	
<ul style="list-style-type: none"> - مبانی کلامی و قرآنی امامت در کودکی (خصوصا با تشبیه به مسئله قرآنی نبوت در کودکی) - جامعه شیعه و تجربه انتظار ولادت، تمرینی برای انتظارهای بزرگتر در مسیر آینده خط امامت (خصوصا که ولادت دوم قرار بود مخفیانه صورت بگیرد) 	<p>کلامی/فکری</p>

1 . در میان 5 پیامبر الوالعزم، تنها حضرت نوح کودکی با آرامشی داشته است. ولی ولادت ابراهیم و موسی و عیسی و حضرت رسول در اختفا و یا بتیمی و یا شرایط خاص بوده است. البته در پیامبران غیر اوالعزم هم شاهد سختی های حضرت یوسف در کودکی و شاهد نبوت یا وصایت حضرت یحیی و داود و سلیمان هستیم. بدین جهت در مواجهات درون دینی با ادیان ابراهیمی و با اهل سنت، دستمایه بسیار غنی ای در زمینه اثبات امامت در کودکی و تحلیل تاریخی و یا کلامی آن وجود دارد.

- بحران‌های کلامی و فکری شیعه در زمان امامت امام جواد (ع) و مدیریت علمی امام.
- مقایسه اصالت و ثبات فکری و فرهنگی تشیع در این زمان (پس از گذشت دو قرن از تشیع) در مقایسه با بحران فکری عامه (پس از دو قرن از خلافت و گذشت یک قرن از خلافت عباسی) بین جمود گرایی حدیثی و نوگرایی التقاطی وارداتی
- مقایسه اصالت و ثبات فکری و فرهنگی تشیع در این زمان (پس از گذشت دو قرن از تشیع) در مقایسه با بحران فکری عامه (پس از دو قرن از خلافت و گذشت یک قرن از خلافت عباسی) بین جمود گرایی حدیثی و نوگرایی التقاطی وارداتی
- امامت پژوهی بر مبنای دانش محوری ماورائی، تجربه ای تکرار شونده و نهادینه شده در جامعه شیعه در برابر نظام خلافتی که بر وراثت و یا قدرت محوری یا انتخاب زورمدان است
- ورود فلسفه به جهان اسلام و بازتاب آن بر فرقه‌های کلامی و نوع مواجهه‌ی شیعه با آن.
- نقش مناظرات در طول زندگانی امام جواد(ع) از جهت به نمایش گذاشتن دانش بیکران امام و اثبات حقانیت آن حضرت برای دوست و دشمن (روش‌شناسی مناظره‌ی امام با علمای شیعه و با معتزلی-اهل رأی، مسلط بر دربار مأمون)
- بازتاب جریان خلق قرآن در جامعه‌ی شیعه و نوع مواجهه‌ی امام با آن.
- نوع مواجهه با مسئله‌ی امر به معروف و نهی از منکر در یک قرائت موازی بین فرق تسنن، زیدیه و تشیع (و تفاوت تفسیرهای مفهومی و مصداقی از این دو اصل).
- بازتاب‌های آموزه‌ی مهدویت در نوع مواجهه‌ی شیعیان با امام جواد (ع).
- جنبش فکری معتزله به مثابه‌ی جریان‌ی روشنفکری و نوگرایانه (از سوی خواص) که سنت-های فکری تسنن را به چالش می کشد ولی در نهایت با ناکامی در برابر اندیشه متعالی تر شیعی از بیرون و در مواجهه با اکثریت خواص و عوام متصلب اهل سنت (از درون) ناکام می ماند. . و بتدریج در تاریخ به فراموشی می رود.
- مواجهه دوران امام جواد(ع) با اوج دوران اندیشه گرایی خلافت عباسی

<ul style="list-style-type: none"> - دوران کوتاه امام جواد(ع) و کودکی و جوانی ایشان در دوران امامت، در کنار قرار گرفتن در دوران پرمدعا ترین خلیفه عباسی از جهت دانش و تیم علمای درباری معتزلی او، باعث شد که نشانه امامت امام جواد(ع) مناظرات علمی در سطوح مختلف برای دوست و دشمن باشد - با وجود تبلیغ و سرمایه گذاری مامون درباره ازدواج امام و با وجود مقاومت شدید عباسیان، جامعه شیعه با جدا سازی ساحت ذاتی مقام امامت از ابتلاءات عارضی بر ایشان، در این زمینه دچار شبهه و یا ریزش و یا ساده انگاری نگردیدند - مناظره امام در قصر معتصم مقابل قاضی و علمای عامه که منجر به شهادت ایشان شد، نشان داد که جریان فکری معتزلی قاضی ابن ابی دؤاد (و سیاست فرهنگی او در ماجرای خلق قرآن) در مقابل دانش بیکران امام، باطل و بیهوده است بدین جهت او در وحشت از رسوایی بیشتر علمی و فکری خود (به ویژه در زمانی که نیازمند ابراز قدرت فکری مقابل محدثین عامه بود) شریک قتل امام گردید. 	
<ul style="list-style-type: none"> - برای مادر معصوم، حالاتی از ادراک مقام های معنوی و ماورائی خصوصا در زمان حمل به امام معصوم است که اختصاص به آنان دارد - مادران کنیز معصومین پس از ورود به منزل معصوم، دورانی را برای تربیت و تعلیم و تعالی طی می کردند، تا شایستگی مقام مادری معصوم را بیابند. آنان در مقایسه با دیگر بانوان، مقید به برنامه عبادی ویژه ای بودند. - گونه شناسی جغرافیایی و نژادی مادران معصوم از ایران تا شمال آفریقا و با فراوانی بیشتر از شمال آفریقا - بانوان و دختران بزرگان تاریخی شیعه و نقش آنان در پایه گذاری خاندان های علمی شیعه - پیچیدگی مواجهه حق و باطل و شخصی شدن و ورود آن در خصوصی ترین زمینه های زندگی اهلیت، در زمان امام جواد (ع) - امام جواد(ع) و تلاش برای مدیریت بحران در مسئله ازدواج، با فاصله گیری از کانون قدرت مامون و خستی سازی امکان ارتباط پیوسته ام فضل با پدرش 	<p>زن و جنسیت و خانواده</p>

<ul style="list-style-type: none"> - حضور قهری ام فضل در جمع بانوان اهل بیت (عمه های امام جواد(ع)) در مدینه (صریا) و مشاهده فضای معنوی و اخلاقی و علمی بالای آن بانوان، نقش بسیاری در تضعیف جایگاه و تزلزل شخصیت ام فضل (در مقام توطئه گری مستقیم بر علیه امام) داشت. - حسادت ام فضل برآمده از غرور و تکبر از زندگی درباری و در برابر شخصیت ایمان/علمی بانوان و خواهران امام 	
<ul style="list-style-type: none"> - ثبات جامعه‌ی شیعه از جهت ریزش‌های فرقه‌ای در برابر حرکت فزاینده‌ی فرقه‌سازی‌های کلامی و فقهی عامه. - روند قهقرائی مکاتب فکری و فقهی عامه و زیدیه و دیگر فرق انحرافی، بتدریج زمینه ساز رشد تشیع در مراکز سنتی عامه و پایگاه‌های اجتماعی عباسیان - نظام دانش محوری در کنار اهتمام بزرگان شیعه بر کنترل و مراقبت افراد و یا جریان‌های دچار زمینه افراط و تفریط، باعث سلامت فکری شیعه در این زمان و به مثابه الگویی فکری برای مرحله پایانی دوران امامت 250 ساله - در آغاز امامت امام جواد(ع)، برخی از علویان مدعی امامت شده و یا برایشان تبلیغ امامت شد، ولی به علت قوت ادله امامت امام جواد(ع) و رسوایی سریع مدعیان و عدم همراهی خواص و عموم شیعه، از پیدایش فتنه و تفرقه جدید جلوگیری شد - مواجهه قاطع امام در لعن و طرد رهبران غالیان، باعث سد شدن زمینه‌های نفوذ آنان و تثبیت سلامت جامعه شیعه بگردد 	<p>فرقه ای آسیب شناسی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - نتایج فرهنگی سفرهای امام جواد (ع) به عراق. - فرهنگ‌سازی و طراحی فرهنگ زیارت برای مزار امام رضا (ع). - امام جواد(ع) و اهتمام به ایجاد فرهنگ زیارت در جغرافیای شیعه ایرانی بر محور زیارت رضوی همانند جایگاه محوری فرهنگ زیارت حسینی در جامعه شیعه عراقی - فرهنگ‌سازی برای زیارت رضوی و تاکید بر زیارت حضرت معصومه(س)، تلاشی از سوی امام برای توسعه و تثبیت حوزه نفوذ فرهنگی شیعه در جغرافیای جدید شیعی 	<p>فرهنگی</p>

<ul style="list-style-type: none"> - تاکید بر زیارت رضوی، به مثابه تبدیل فرهنگ زیارت به عنوان بستری برای تبلیغ تشیع از معبر ترویج آداب و رسوم شیعی - امام جواد(ع) و علاقمندی به فرهنگ و میراث فاطمی و تلاش برای احیاگری و تاکید بر آن برای مسلمانان و شیعیان - حضور شخصیت های برجسته شیعه (در این زمان) در شهرهای مشهور به دشمنی با اهل بیت، تدبیری حساب شده برای تغییر بافت فرهنگی. فکری در بلند مدت - حرم کاظمین محور وحدت شیعه و سنی در بغداد و محور فعالیت های عمرانی و فرهنگی مشترک سلاطین شیعه و سنی حاکم بر عراق - نقش شهر معنوی کاظمین در کنار بغداد پایتخت عراق در ارتقای سطح مذهبی و معنوی این شهر به ویژه در جامعه شیعه - فرهنگ زیارت کاظمین به صورت گسترده در بستر تاریخ از زمان آل بویه بدین سو تا زیارت های ملیونی کنونی که به رمز هویت شیعه تبدیل شده است - شخصیت های ایرانی مدفون در جوار حرم کاظمین (به ویژه: خواجه نصیر طوسی و ابن قولویه قمی + برخی از پادشاهان آل بویه و ...) و علمای شیعه برجسته مدفون در حرم کاظمین (خصوصا شیخ مفید و سید مرتضی و رضی - مبارزات ضد استعماری علما و مردم عراق آغاز شده از شهر کاظمین چه در انقلاب ثوره عشرين (قیام 1920 شیعه عراق بر علیه انگلستان که در ابتدا از کاظمین شروع شد و بعد به تمام جغرافیای شیعه عراق کشیده شد) و در مبارزات بر علیه صدام که نقطه اوجش در انتفاضه 1991 م بود. 	
<ul style="list-style-type: none"> - بازی های سیاسی مأمون و بازی دادن و فریب دادن تمام فرقه ها و در ماندگی او در برابر امام و جامعه شیعه. - گزارش های متعدد مبنی بر شیعه ستیزی در دوران مامون بر خواص و عموم شیعه، نشانی قاطع بر رد نظریه شیعه بودن مامون 	سیاسی

<ul style="list-style-type: none"> - نزدیکی دوران ولادت امام موعود و وحشت خط خلافت و روی آوردن به امام کشی های پی در پی با هدف جلوگیری از ولادت امام موعود و ایجاد بحران در جامعه شیعه (آغاز دوران ابتلای عظیم امامان از سوی خلفا در آستانه میلاد امام موعود) - تلاش مامون در زمانه اجرای سیاست فرهنگی باز و عقل گرایانه و بر ایجاد محدودیت های اجتماعی/اقتصادی بر علیه شیعه به جهت دفع اتهام تشیع از خود و جلوگیری از اقتدار شیعه در زمانه اجرای سیاست درهای باز - بازی دوگانه مامون در نزدیک سازی امام و فشار بر قمی ها با هدف ایجاد فاصله بین امام و جامعه شیعه (راهبردی شبیه طرح ولایتعهدی که با هدف حیرت زائی در جامعه شیعه ایجاد شد) - بحران سیاسی-اجتماعی شهر قم در این زمان و بازتاب آن بر کم رنگی نقش آفرینی این شهر در این زمان (و تلاش امام برای حفظ و بقای تشیع اصیل در این شهر. - تقیه، نقش و میزان آن در مراحل گوناگون سال های امامت امام جواد (ع). - مامون و انتخاب والیان علوی برای حجاز با هدف راه اندازی درگیری علوی-علوی، و هوشیاری امام با در پیش گرفتن تقیه (و سکونت در صریا) - گونه شناسی شهادت امامان از جهت سن و چگونگی شهادت - جوان ترین معصومین هنگام شهادت ، حضرت زهرا (18 سالگی) امام جواد (25 سالگی امام عسکری (28 سالگی) - جوانی در شهادت در ابتدای دوران خط امامت 250 ساله و در انتهای این دوران، شاهی بر فزونی و شدت هجوم ها و توطئه های جریان و جبهه باطل در این دو مقطع زمانی است 	
<ul style="list-style-type: none"> - بازتاب فشارهای اقتصادی خلافت عباسی در جنبش های شیعی و یا سیاست های مالی امام. - جاذبه های سیرت اقتصادی امام و نقش آن در تثبیت امامت در کودکی (زندگی اقتصادی امام جواد(ع) در صریا بر استقلال از حقوق شرعی (خمس) و مقرری خلافت، استوار است) - زمین های مساعد کشاورزی در حومه و یا مناطق مجاور مدینه شامل عریض و صریا (حتی تا ینبع در صد کیلومتری مدینه) شاهدانی بر سخت کوشی اهلیت 	اقتصادی

<ul style="list-style-type: none"> - انفاق های امام از درآمد صریحا (از صدقات پیامبر(ص) به حضرت زهرا(س)) امتدادی بر انفاق های حضرت زهرا(س) و امام علی(ع) از درآمد فدک و باغ های هفت گانه حضرت زهرا(س) در حومه مدینه - وجود گزارش های تاریخی درباره ارسال خمس و هدایا از قم نزد امامان، از دلایل سختگیری مامون بر قمی ها - تلاش مامون بر ویرانه سازی قم در کنار قرار دادن مقرری سنگین برای امام جواد(ع) ، طرحی مکارانه برای وابسته سازی امام از جهت مالی و اقتصادی به خود - اقتصاد به مثابه سلاحی سیاسی در دست مامون برای تلاش برای آلوده نمودن جایگاه امام با مقرری مالی کلان و برای ضربه زدن به جامعه شیعه با ازدیاد مالیات قم و به اوج رساندن فشار اقتصادی بر آنان - انفاق های خالصانه امام با وجود کودکی و نوجوانی (که با سفارش های ویژه امام رضا(ع) برای انجام آن صورت می گرفت) زمینه ای برای تالیف قلوب جامعه اسلامی نسبت به امام با وجود سن کم ایشان - مراقبت و نظارت امام بر فعالیت اقتصادی وکلا و تلاش برای سلامت رفتاری و دور ماندن آنان از آسیب و یا انحراف اقتصادی 	
<ul style="list-style-type: none"> - بازشناسی دوران امامت امام جواد(ع) از منظر فلسفه‌ی تاریخ - انسان 250 ساله در دوران امامت امام جواد(ع) از جهت میزان رشد و بلوغ طی کرده و مسیرهایی باقیمانده ای که باید تجربه کند - مقایسه تاریخی آغاز امامت 12 امام از جهت شدت و ضعف توطئه های دشمنان و از جهت میزان تحیر یا ثبات ایمانی خواص و عموم شیعه - امام جواد(ع) در میان امامان، کمترین بهرمندی از پدر را در طول زندگی اش داشته است (و بعد از ایشان امام مهدی(عج) با 5 سال و سپس امام هادی(ع) با 8 سال هستند) - بررسی دوران آغازین امامت امام با دوران پایانی آن از جهت فکری و جغرافیایی 	تاریخی

<p>- روند مواجهه مامون زیرکترین خلیفه عباسی با امام جواد(ع) از مواجهه تحقیرانه (اولین مواجهه در بغداد)، تا مواجهه نیازمندان (حرز)</p>	
<p>- تضعیف جایگاه اجتماعی عباسیان در ایران زمینه ساز رفع موانع از پیش روی تشیع و ایجاد رشد تدریجی آن</p> <p>- سفر ولایتعهدی امام رضا(ع) و سفر پیاپی علویان پس از آن به ایران، در کنار فضای باز موقت بر شیعه در آن دوران تا پایان امامت امام جواد(ع) ، باعث رشد تشیع و یا آشکار شدن گرایش های پنهان شیعی در ایران شد</p> <p>- غلبه تشیع در خوزستان با ترکیب تشیع قبایل عربی و جوامع شیعی و حتی مهاجران هندی تبار جنوب آن، بیانگر الگویی از آینده تشیع در ایران خواهد بود، جامعه ای چند نژادی با هویت دینی/فرهنگی واحد بر محور مودت و پیروی از اهلبیت پیامبر اسلام</p> <p>- پراکندگی جغرافیایی یاران ایرانی امام جواد(ع) از خوزستان در جنوب غرب تا خراسان در شمال شرق، نشان از نشاط و بالندگی و رشد فزاینده تشیع در گستره جغرافیایی ایران زمین است</p> <p>- جغرافیای وکالت در این زمان در عراق و غرب ایران تمرکز دارد و شامل شهرهای بغداد و بصره در عراق و همدان و قم و اهواز در ایران می شود</p> <p>- در ایران اگر چه وکلا در سه منطقه قم و اهواز و همدان بودند، ولی ناظر به قیام های قم، در نهایت سر وکالت منطقه غرب ایران و حتی قم به وکیل امام در همدان رسید. وکیل ایشان در اهواز هم سروکیل خوزستان و بصره و مناطق جنوبی عراق بود</p> <p>- اهتمام امام به انتخاب وکلا از بزرگان برجسته محلی مگر در مواقع بحرانی که به ناچار برای رعایت تقیه بیشتر، امر وکالت به وکلای مناطق مجاور واگذار میشد</p>	<p>جغرافیایی</p>